

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА  
імені О.М. БЕКЕТОВА

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ



“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор

В.М. Бабаєв

2014 р.

**ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДПРИЄМСТВ  
ТУРІНДУСТРІЇ**

**ПРОГРАМА**

**варіативної навчальної дисципліни**

**підготовки спеціаліста**

**галузі знань 0306 Менеджмент і адміністрування,  
спеціальності 7.03060101 Менеджмент організацій і адміністрування,  
спеціалізації Менеджмент готельного, курортного і туристського сервісу**

Стандарт чинний з дати затвердження

Харків - 2014



РОЗРОБЛЕНО: Харківський національний університет міського господарства  
імені О.М. Бекетова

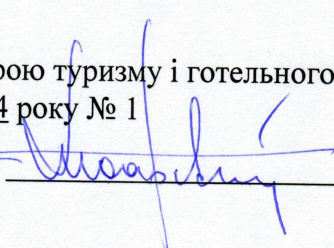
КАФЕДРА: туризму і готельного господарства

РОЗРОБНИКИ: к.е.н., доцент кафедри Влащенко Н. Н. ✓

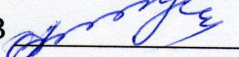


Схвалено **випусковою** кафедрою туризму і готельного господарства.

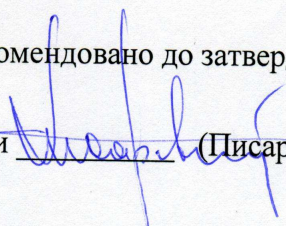
Протокол від "28" серпня 2014 року № 1

Завідувач випускової кафедри  (Писаревський І. М.)

Програма відповідає формі Програми навчальної дисципліни, що затверджена  
Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ  (Солнечкін) "4" 11 2014 р.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету  
менеджменту.

Голова Вченої ради  (Писаревський І. М.) "27" 08 2014 р.,  
протокол № 1

Цей стандарт не може бути тиражований або відтворений будь яким способом без  
письмової згоди ХНУМГ ім. О.М. Бекетова

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014  
© Н. М. Влащенко, 2014

## ВСТУП

СВО ХНУМГ ім. О. М. Бекетова – Варіативна частина освітньо-кваліфікаційної характеристики підготовки спеціаліста галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування», спеціальності 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування», спеціалізації «Менеджмент готельного, курортного і туристського сервісу», 2011.

СВО ХНУМГ ім. О. М. Бекетова – Варіативна частина освітньо-професійної програми підготовки спеціаліста галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування», спеціальності 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування», спеціалізації «Менеджмент готельного, курортного і туристського сервісу», 2011.

СВО ХНУМГ ім. О. М. Бекетова – Навчальний план підготовки спеціаліста галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування», спеціальності 7.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування», спеціалізації «Менеджмент готельного, курортного і туристського сервісу», 2014.

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни є фінансово-економічна діяльність конкретних підприємств галузі туризму, їх структурних підрозділів, що відображена у системі показників плану, обліку та звітності й інших джерелах інформації.

### Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
ПП 1.5 Економіка і фінанси підприємства	Дипломне проектування
ПНЗЕ 2 Статистика	
Економіка і ціноутворення на підприємствах туристської індустрії	

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів (ЗМ):

ЗМ 1. Економічна оцінка виробничої програми та показників з праці та її оплати підприємств туристської індустрії;

ЗМ 2. Система показників для формування фінансових результатів діяльності підприємств туристської індустрії;

ЗМ 3. Система показників для оцінки ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості підприємств туристської індустрії.

### 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансово-економічний аналіз підприємств туристської індустрії» є формування теоретичних знань і практичних навичок щодо організації та проведення фінансово-економічного аналізу підприємств

туріндустрії, обґрунтування прийняття рішень в галузі фінансової політики та управління наданням послуг.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінансово-економічний аналіз підприємств туриіндустрії» є формування у студентів належного рівня знань про основні фінансово-економічні показники, які використовуються для аналізу підприємств галузі туризму, методи фінансово-економічного аналізу та особливості їх застосування, визначення резервів підвищення ефективності діяльності підприємств та шляхів їх використання.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

**знати:**

- сутність, принципи і види фінансово-економічного аналізу;
- особливості використання інструментарію фінансово-економічного аналізу;
- фактори, що впливають на зміну обсягу реалізації послуг, доходів, собівартості послуг, фінансових результатів діяльності підприємств туриіндустрії.

**вміти:**

- застосовувати основні методами економічного аналізу, у тому числі з використанням ПЕОМ;
- проводити аналіз обсягу реалізації послуг, використання трудових ресурсів; основних засобів; витрат на виробництво і реалізацію послуг; прибутку і рентабельності діяльності підприємства;
- відокремити і оцінити резерви виробництва за всіма напрямками господарчої діяльності підприємства;
- розробити напрямки підвищення ефективності діяльності підприємства з урахуванням наявних резервів.

**мати компетентності:**

- здатність виконувати аналіз, планування та прогнозування обсягів реалізації послуг на різні періоди;
- здатність застосовувати корегування відповідних змін обсягів, асортименту, сезонних цін підприємств галузі туризму в результаті дослідження впливу на них факторів сезонності;
- готовність до планування потреб у матеріальних, фінансових та трудових ресурсах, визначення необхідних постачальників;
- здатність проведення оперативного контролю реалізації послуг, ефективності діяльності підприємств тур індустрії.
- здатність до аналізу платоспроможності підприємства, визначення ймовірності й причини банкрутства суб'єктів господарювання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 54 годин – 1,5 кредити ЄКТС.



## **2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни**

### **Модуль 1. Фінансово-економічний аналіз підприємств туріндустрії**

**Змістовий модуль 1.1.** Економічна оцінка виробничої програми та показників з праці та її оплати підприємств туріндустрії

**Тема 1.1.1.** Теоретичні засади економічного аналізу

Поняття економічного аналізу, предмет, мета, завдання, принципи. Види економічного аналізу.

**Тема 1.1.2.** Методика економічного аналізу

Фактори, що визначають результати господарської діяльності і їх класифікація. Система показників, що використовується в економічному аналізі. Методики економічного аналізу: прийом порівняння показників; спосіб перерахунку показників; деталізація економічних показників; балансовий прийом; метод табличного подання аналітичних даних; метод статистичних групувань; метод абсолютних, відносних і середніх величин; метод рядів динаміки; графічний метод.

**Тема 1.1.3.** Аналіз виробничої програми підприємств туріндустрії

Поняття виробничої програми підприємства. Інформаційне забезпечення аналізу виробничої програми підприємства. Особливості визначення та аналізу виробничої програми підприємств ресторанного, готельного, санаторно-курортного господарства та туризму. Аналіз динаміки та структури обсягу реалізованих послуг на підприємствах галузі туризму. Аналіз фактора сезонності в залежності від функціонального призначення засобів розміщення. Аналіз динаміки та структури клієнтського потоку на підприємствах галузі туризму. Аналіз середньої тривалості перебування клієнтів в засобах розміщення (туристів у подорожі). Застосування методів рядів динаміки, факторного аналізу, графічного та інших методів в процесі дослідження зміни показників виробничої програми.

**Тема 1.1.4.** Аналіз показників з праці та її оплати

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу показників з праці та її оплати. Аналіз динаміки та структури персоналу підприємств ресторанного, готельного, санаторно-курортного господарства та туризму. Розрахунок показників руху кадрів на підприємствах туріндустрії. Вплив фактора сезонності на показники руху кадрів. Аналіз коефіцієнтів інтенсивності руху кадрів, продуктивності та ефективності праці персоналу. Аналіз фонду оплати праці. Форми оплати праці на підприємствах туріндустрії. Аналіз динаміки і структури фонду оплати праці в залежності від форм оплати праці. Застосування методів рядів динаміки, факторного аналізу, графічного та інших методів в процесі дослідження зміни показників з праці та її оплати.

**Змістовий модуль 1.2.** Система показників для формування фінансових результатів діяльності підприємств туріндустрії

### **Тема 1.2.1.** Аналіз доходів підприємств туріндустрії

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу доходів підприємств туріндустрії. Аналіз динаміки та структури доходів підприємств галузі туризму. Аналіз динаміки середнього тарифу в засобах розміщення в залежності від функціонального призначення підприємства та впливу фактора сезонності. Структура доходів засобів розміщення в залежності від спектру надання додаткових послуг; в залежності від величини пакету послуг, які включені у вартість мешкання. Застосування методів рядів динаміки, факторного аналізу, графічного та інших методів в процесі дослідження зміни обсягу доходів підприємств туріндустрії.

### **Тема 1.2.2.** Аналіз собівартості послуг

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу собівартості послуг підприємств туріндустрії. Аналіз динаміки та структури собівартості підприємств галузі туризму. Формування та аналіз групування витрат за економічними елементами на підприємствах галузі туризму. Особливості складу та структури витрат в групуванні за економічними елементами в засобах розміщеннях, ресторанних, туристських підприємствах. Формування та аналіз витрат за місцем їх виникнення. Аналіз витрат за статтями калькуляції. Аналіз середньої собівартості мешкання в засобах розміщення. Застосування методів рядів динаміки, факторного аналізу, графічного та інших методів в процесі дослідження зміни собівартості послуг підприємств туріндустрії.

### **Тема 1.2.3.** Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств туріндустрії

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємств туріндустрії. Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємств туріндустрії. Аналіз розподілу прибутку підприємства. Формування і використання фондів спеціального призначення. Система показників для оцінки рентабельності підприємств туріндустрії.

### **Тема 1.2.4.** Аналіз основних засобів підприємств туріндустрії

Завдання та інформаційне забезпечення аналізу основних засобів підприємств туріндустрії. Класифікація основних засобів підприємства за функціональним призначенням, за галузевою ознакою, за використанням, за ознакою належності, за натурально-матеріальним складом. Аналіз динаміки та структури основних засобів ресторанних, готельних, санаторно-курортних та туристських підприємств. Аналіз методів нарахування амортизаційних відрахувань. Аналіз коефіцієнтів руху, технічного стану, ефективності використання основних засобів. Застосування методів рядів динаміки, факторного аналізу, графічного та інших методів в процесі дослідження зміни величини основних засобів підприємств туріндустрії.

## **Модуль 1.3.** Система показників для оцінки ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості підприємств туріндустрії

### **Тема 1.3.1.** Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Сутність і завдання аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. Абсолютні та відносні показники аналізу ліквідності та платоспроможності

підприємств тур індустрії. Оцінка та прогнозування стану банкрутства. Застосування методів рядів динаміки, факторного аналізу, графічного та інших методів в процесі дослідження зміни ліквідності та платоспроможності підприємств туріндустрії.

**Тема 1.3.2.** Аналіз ділової та ринкової активності підприємства

Система показників для оцінки ділової активності. Аналіз забезпеченості оборотними активами та ефективності їх використання. Методика аналізу ринкової активності підприємства. Застосування методів рядів динаміки, факторного аналізу, графічного та інших методів в процесі дослідження зміни ділової та ринкової активності підприємств туріндустрії.

**Тема 1.3.3.** Аналіз фінансової стійкості підприємства

Сутність і завдання аналізу фінансової стійкості підприємства. Абсолютні показники фінансової стійкості. Відносні показники фінансової стійкості. Оцінка запасу фінансової стійкості підприємств туріндустрії. Застосування методів рядів динаміки, факторного аналізу, графічного та інших методів в процесі дослідження фінансової стійкості підприємств туріндустрії.

**3. Рекомендована література:**

1. Андренко І. Б. Фінансово-економічний аналіз підприємств туризму: підручник / І. Б. Андренко, Н. М. Влащенко; Харк. нац. акад.. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 308 с.
2. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз: навч. посібник. / Р.О. Костирко – Х.: Фактор, 2007. – 784 с.
3. Костюк В. О. Техніко-економічний аналіз діяльності підприємств міського господарства: навч. посібник / В. О. Костюк – Х.: ХДАМГ, 2002. – 162 с.

**4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік**

**5. Засоби діагностики успішності навчання:** поточні та підсумкові тестові завдання, контрольні роботи, питання і задачі до заліку.

**АНОТАЦІЯ**

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінансово-економічний аналіз підприємств туриіндустрії» є формування у студентів належного рівня знань про основні фінансово-економічні показники, які використовуються для аналізу підприємств галузі туризму, методи фінансово-економічного аналізу та особливості їх застосування, визначення резервів підвищення ефективності діяльності підприємств та шляхів їх використання.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів (ЗМ):

ЗМ 1. Економічна оцінка виробничої програми та показників з праці та її оплати підприємств туріндустрії;

ЗМ 2. Система показників для формування фінансових результатів діяльності підприємств туріндустрії;

ЗМ 3. Система показників для оцінки ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості підприємств туризму.

### **ABSTRACT (ANNOTATION)**

The main objectives of the discipline «Financial and economic analysis of tourism industry enterprises» is to develop in students an adequate level of knowledge about key financial and economic indicators used for the analysis of enterprises of the tourism industry, the methods of financial and economic analysis and features of their application, the determination of reserves for increasing the efficiency of enterprises and through their use.

The program of the discipline consists of the following content modules (CM):

CM 1. Economic evaluation of the production program and indicators on work and its payment business tourism industry.

CM 2. The system of indicators for the formation of the financial results of enterprises tourism industry.

CM 3. The system of indicators to assess the liquidity, solvency and financial stability of the tourism industry.

### **АННОТАЦИЯ**

Основными задачами изучения дисциплины «Финансово-экономический анализ предприятий туристической индустрии» является формирование у студентов должного уровня знаний об основных финансово-экономических показателях, используемых для анализа предприятий отрасли туризма, методах финансово-экономического анализа и особенности их применения, определении резервов повышения эффективности деятельности предприятий и посредством их использования.

Программа учебной дисциплины состоит из следующих содержательных модулей (СМ):

СМ 1. Экономическая оценка производственной программы и показателей по труду и его оплате предприятий туристической индустрии.

СМ 2. Система показателей для формирования финансовых результатов деятельности предприятий туристической индустрии.

СМ 3. Система показателей для оценки ликвидности, платежеспособности и финансовой устойчивости предприятий туристической индустрии.